

**ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ “ЕПИСКОП
КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ”**

**SHUMEN UNIVERSITY “BISHOP KONSTANTIN
PRESLAVSKY”**

НАУЧНИ ТРУДОВЕ

КОЛЕЖ – ДОБРИЧ

ТОМ XII

PROCEEDINGS

COLLEGE DOBRICH

VOLUME XII

**Университетско издателство
”Епископ Константин Преславски”**

НАУЧНИ ТРУДОВЕ на Колеж - Добрич, том XII, 2020 г.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

проф. д.м.н. Николай Янков – отг.
редактор
проф. д-р Найден Ненков
доц. д-р Милена Цанкова
доц. д-р Живка Илиева

Превод

доц. д-р Живка Илиева

Коректор

гл. ас. д-р Камелия Койчева

Оформление

проф. д.м.н. Николай Янков

Университетско издателство “Епископ Константин
Преславски”

Шумен, 2020 г.
ISSN 2367-8356

ИГРАТА В РАННОТО ЧУЖДОЕЗИКОВО ОБУЧЕНИЕ¹

ТЕОДОРА С. ИВАНОВА, СНЕЖА Д. ИВАНОВА

GAME IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO YOUNG LEARNERS

TEODORA S. IVANOVA, SNEZHA D. IVANOVA

Abstract: *Children love games. They are motivating and fun. Through them learners practise pronunciation, lexical and grammatical knowledge and the four language skills – listening, speaking, reading and writing. The different types of games and game techniques and the way they are organized are an inexhaustible source of opportunities for teachers to present the material in an attractive way and for the learners to learn the foreign language. Playing is a predominant activity at preschool age and is a fertile ground for learning a foreign language. Through it we integrate different types of activities and topics. Therefore, games are an integral part of teaching foreign languages to young learners.*

Keywords: *games, FLT, language skills*

Въвеждането на чужд език в ранна възраст е приоритет в световен мащаб. Възприятията, заложили от природата в ранното детство, са огромни. Потенциалът е невероятен. В никоя друга възраст човек не е в състояние да възприеме толкова много нова информация и да я обработи по този начин, както в ранното детство. Децата се нуждаят от вълнуващи и стимулиращи дейности, затова обучението в ранна възраст трябва да има занимателен характер. Точно в такива случаи идват на помощ игрите. Те

---

¹ Статията е разработена по проект „Съвременни методи и подходи за ефективно обучение на студентите“ на ШУ, № РД-08-126/03.02.2020.

са единственото интересно занимание на децата и благодарение на тях те по-бързо възприемат, натрупват и усъвършенстват знания.

Играта е един от фундаменталните духовни елементи на живота, а човекът в същността си е „играещ човек“ homo ludens [9]. Факт е, че тя е водеща дейност в периода до седемгодишна възраст. Изучаването на чужд език започва в ранен етап, затова играта е един от основните методи и средство за обучение в заниманията по чужд език в детската градина. Според Балабанова тя представлява отворена система, включваща в себе си различни елементи, които могат да варират според конкретната ситуация, но е задължително да се създаде в децата желание и умения за общуване на чужд език [3].

Играта се характеризира с „универсалност“: използването на игрови похвати може да се приспособява към различни цели и задачи [3]. При нея всички деца имат възможност да участват в процеса на обучение, а и не се налага да бъдат убеждавани дълго. Играта мотивира децата да използват и по този начин да усвояват цялостно и творчески словесни действия на изучавания език. Обучението е динамично и разнообразно, с често променящи се фази, за да се поддържа вниманието на децата [10]. По време на игра атмосферата е спокойна и непринудена. Децата изпитват радост и лично желание да учат чужд език. Играта възпитава чувство на уважение между децата в групата. Тя може да е тайнствена и загадъчна, а това провокира малчуганите да използват своето въображение и фантазия. С помощта на игрите се създават ситуации, близки до тези в реалния живот. Чрез практиката в тях децата естествено усвояват езика, увеличават се техните знания и по този начин те остават за цял живот. Игрите са цялостен опит за децата. С тяхна помощ децата откриват новото и непознатото. Чуковски пише, че детето от 2 до 5-годишна възраст иска да бъде Колумб на всички Америки и отново да открие всяка една

от тях [12]. Играейки, децата изпитват любопитство, интересно им е и са мотивирани. На мнение сме, че това са движещите сили на всяко учене. Виготски твърди, че в играта детето може лесно да се справи с най-трудните задачи [5].

Хьойзинха определя играта като свободно действие, което протича в ограничено място, време и настроение. То се извършва в определен ред, който изисква спазването на доброволно приети правила [11]. Точните и ясни правила отличават играта от другите дейности. Спазвайки ги децата извършват различни действия, стремейки се успешно да приложат езикови и други свои умения. В някои игри обучаемите прилагат стратегия, защото им се предлага по-голям избор за вземане на решения. Организирането, обяснението и изпълнението трябва да са лесни за начинаещите. В началото инструкциите се дават на роден език, а по-късно се въвежда обяснение на чуждия език. Демонстрацията е задължителна. Индивидуално, в групи по двойки или отборно са възможностите за организация на игрите. Нашето мнение е, че работата по двойки е много ефективна в чуждоезиковото обучение, тъй като всеки е ангажиран с определена дейност.

Джил Хадфийлд [14] в „Elementary communication games“ предлага две класификации на игрите – състезателни и сътруднически. Ние бихме избягвали състезателните, тъй като сме на мнение, че ученето на чужд език е дейност, в която всеки трябва да е победител. Но тя приема и най-разпространената класификация, където игрите се делят на комуникативни (*упражняват езика с нелингвистична цел*) и езикови (*дидактични игри имащи за цел да въведат, упражнят или преговорят дадена езикова структура, граматична единица или друга особеност на езика*). Подобна класификация предлагат Брустър и др. [15]. На игри за точност (езикови) и игри за гладкост (комуникативни); състезателни и сътруднически; успокояващи и раздвижващи; според материалите и ресурсите, които се използват (без материали, с молив и

хартя, картинни, с карти, със зарове, на дъска/картон и т.н.).

Езиковата игра има важна роля. Според Витгенщайн тя е самият процес на усвояване и използване на езика [6].

В обучението чрез игра се интегрират дейности, свързани с музиката, театъра, изобразителното изкуство и др. Музикалните игри са предпочитани от децата. Музиката притежава стимулиращо-освобождаваща функция, насърчаваща обучаемите да говорят на чужд език без задръжки [18]. Байчева и Койчева пишат, че музикалните игри са интерактивни и влияят върху цялостното развитие на детето. При тях пеенето е придружено с движения и по този начин запаметяването на определени думи или словосъчетания става по-лесно [2]. Според Илиева и Байчева чрез пеене по-бързо и лесно се „усвояват определени граматически структури и лексикални единици“ [8: 235], създава се приятна, забавна, емоционално ангажираща атмосфера [8]. Илиева предлага играта като средство за въвеждане на лексикални упражнения, базирани на приказки, песни, други текстове и нагледни материали [7]. Текстовете, разбира се, трябва да са внимателно подбрани, добре адаптирани и, не на последно място интересни в зависимост от възрастта на обучаемите. Балабанова приветства използването на нагледни материали в играта по време на часа по чужд език. Възприемането става с помощта на всички сетива (видяно, чуто, пипнато, помирисано, вкусено), така можем да сме сигурни, че се е получила дълготрайна връзка между думата и нейното значение [3]. Илиева описва разнообразие от игри (картинни и подвижни) като възможност за интегративни връзки и холистично развитие [16] и за реализиране на подхода на цялостна физическа реакция [17], който е изключително подходящ за ранно чуждоезиково обучение.

Подкрепяме становището на Баев, че в ранното чуждоезиково обучение по-подходящо е игрите да се провеждат фронтално, тъй като за малките деца по-важен е

самият процес на играта, а не крайният резултат сам по себе си [1]. В игровите ситуации има възможност да се включи употребата на реч, мимики, жестове, движения и др. Разнообразният игрови контекст дава богати възможности за използването и развитието на всички речеви умения [4]. Осигуряването на детската активност е едно от основните изисквания към заниманието по чужд език в детската градина. Активността е съществена особеност на всеки познавателен процес и нейната роля е решаваща при овладяването на чужд език [13]. Чрез играта свободно се употребяват думи и изрази на чужд език. Играейки, децата неусетно, с удоволствие и усмивка се научават да използват правилно неговите изразни средства.

Предлагаме примерна педагогическа ситуация, базирана на игри, подходяща за деца в предучилищна възраст.

ПЛАН- КОНСПЕКТ

За нерегламентирана ситуация по английски език

Заглавие: Светофар

Възраст: 5- 7 год.

Цел: Да научим какво ни казват светлините на светофара на английски език

Задачи:

- **Лексика:** Обогаляване на лексикалния запас
  - думи за преговор: one, two, three, red, yellow, green
  - нови думи: stop, wait, go, light, traffic light
- **Граматика:** съществително име мн. число –s; задаване и отговаряне на въпросите: What is this colour ? и What do you say?
- **Умения:** слушане, говорене, разбиране, задаване и отговаряне на въпрос, влизане в роля
- **Материали:** лаптоп, песен Traffic light [19], макет на светофар, цветни кръгове от картон (червено, жълто и зелено), лепило, табло с бял картон

- **Интегративни връзки:** музика, околен свят, математика, физическа култура, конструиране и технологии

ХОД НА СИТУАЦИЯТА:

Поздрав.

У: Деца, вижте какво съм Ви донесла днес. Светофар.

У: Днес с вас ще си припомним колко на брой са светлините на светофара и какви са на цвят, ще научим какво ни казват те на английски език. Гледайте и слушайте внимателно песничката, която съм ви подготвила. Тя се казва Traffic light (светофар).

У: Да я чуем още веднъж, а който има желание може да се опитва да пее, защото в песента има много думички, които вие вече знаете.

Пеем заедно с децата и с помощта на мимики и жестове им предаваме какво ни казват светлините.

След второто прослушване на песента учителката подканва децата да изброят колко на брой са светлините (one, two, three). Преговарят се цветовете с помощта на въпроса:

У: What is this colour?

Д: This colour is red. It's red, yellow, green

У: За да кажем светлина на английски използваме думичката light. Repeat.

Д: Light.

У: Ноо... вижте светофара, той има три светлини. За много в английския език слагаме в края на думичката – s

У: Lights. Repeat please.

Д: Lights.

У: One more time.

Д: Lights.

У: Да попитаме всяка от светлините на нашия гост Светофара, какво ни казва тя. За да го направим, задаваме въпроса: What do you say? Repeat.

Д: What do you say?

У: OK. This is red light (*учителката показва*). Да ѝ зададем заедно въпроса What do you say?

У+ Д: What do you say?

Учителката влиза в ролята на светлините, като застава зад макета на светофара и отговаря (I say stop, I say wait, I say go), използва и жестове.

У: Ред е на първата ни игра "Верижка". Получавате картонче, съответно in red, yellow or green colour. Всеки задава въпроса „What do you say?“ на другарчето си, което е от дясната му страна (*учителката моли децата да вдигнат дясна ръка*), а то му отговаря според цвета на картончето, което държи, например: I say stop, I say wait, I say go (*демонстрация*).

У: Деца, картончетата, които държите имат кръгла форма, също като светлините на светофара. Сега с тяхна помощ ще си изработим наши, собствени светофари.

Учителката предварително е подготвила табло с бял картон, на който децата да залепят своите цветни кръгове с помощта на лепило.

У: Ноо... внимавайте! Всички заедно задаваме въпроса „What do you say?“ на детето, което е излязло пред таблото. То ни отговаря според цвета на картончето си, след което го поставя на правилното място. Задължително е да спазваме реда на цветовете. Ще ни помага нашият гост днес Светофарът (*демонстрация, за да са наясно децата, какво точно изискваме от тях*).

Изработване на светофарите.

У: Да поиграем на играта Traffic light (светофар). Вие ще сте в ролята на превозните средства, а аз на светофара. Когато чуete red light, I say stop – спирате, yellow light, I say wait – двигателите ви трябва да ръмжат и да сте готови да потеглите, но изчаквате да чуete green light, I say go (*демонстрация*).

Учителката с помощта на жестове и мимики помага на децата в хода на играта да разбират правилно подадената команда.

У: Зная, че най-много обичате игрите в часовете ни по английски език. Подготвила съм Ви още една, която се нарича Find and touch, „Намери и докосни“. Когато чуете touch red, green or yellow, бързо намирате съответния цвят в стаята и го докосвате.

Изиграване на играта.

У: Да чуем отново песничката Traffic light и да пеем всички заедно.

У: Деца, днес си припомнихме колко на брой и какви на цвят са светлините на светофара и научихме какво ни казват те на английски език.

У: Много съм доволна от вас днес. Бяхте съсредоточени, внимавахте, вземахте участие и научихте много. Goodbye, children!

Д: Goodbye, Miss Ivanova!

По време на ситуацията, която се проведе под формата на игра, децата бързо и лесно усвоиха новите думи. Те участваха в игрите с огромно желание и се забавляваха. Освен че обогатиха своя лексикален запас те усъвършенстваха и своите комуникативни умения.

Само в ранна възраст децата имат възможност да учат играейки. Според нас игрите не са помощно, а основно обучаващо средство в ранното чуждоезиково обучение. Чрез тях се стимулира естествената способност за учене, развива се детската креативност и въображение. Играта поддържа емоционалния тонус на децата, а смехът е ключът към всяко детско сърце.

ЛИТЕРАТУРА:

1. **Баев, П.** Играем на уроках русского языка. Москва, 1989.
2. **Байчева, Б., К. Койчева.** Възможности за интердисциплинарното обучение чрез музика, български език и литература. //Образование и технологии, Бургас, кн. 5, 2014
3. **Балабанова, М.** Методика на обучението по чужд език. Благоевград, 2010.
4. **Бирова, И., А. Атанасова** „Руский язык как иностранный в детском саду“ Москва, София, 2013.

5. **Виготски, Л. С.** Мислене и реч . – София, Наука и изкуство, 1983.
6. **Витгенщайн, Л.** Философски изследвания. София, 1988.
7. **Илиева, Ж.** Лексикалният подход в ранното чуждоезиково обучение (реализиране на модела Луис чрез текстове за деца). – Шумен, УИ Епископ Константин Преславски, 2015.
8. **Илиева, Ж., Б. Байчева.** Развиване на музикални и езикови умения чрез детски песни на английски език. // Международна конференция “Предизвикателствата пред висшето образование и научните изследвания в условията на криза”, т. 1, БСУ, Бургас 2010 г., сс. 234-240.
9. **Любенова., И.** Възможности на Ранното чуждоезиково обучение. София, 2004.
10. **Стефанова, П.** Чуждоезиковото обучение – учене, преподаване, оценяване. София, 2007.
11. **Хьойзинха, Й.** Homo Ludens. „Наука и изкуство“. София, 1982.
12. **Чуковски, К.** От две до пет. Варна, 1964.
13. **Шопов, Т., Л. Малинова, В. Вълканова.** „Университетски курс по Ранно чуждоезиково обучение“. София, 2008.
14. **Хадфийлд, Д.** Elementary communication game. London, 1990.
15. **Brewster, J. G. Ellis, D. Girard.** The primary English teacher's guide, New edition. – London, Pearson Education Limited, 2002.
16. **Ilieva Zh.** Change of activities and cross-curricular connections in the kindergarten. // E-Newsletter Bulgarian English Teachers Association, Selected Papers from the 22nd Annual International BETA-IATEFL conference, Issue 7, year II, 2013. <http://www.beta-iatefl.org/4832/blog-publications/openness-and-connectedness-exploring-the-landscape-of-english-language-teaching-in-the-modern-world-selected-papers/>
17. **Ilieva, Zh.** Approaches in the Education of Young Learners Foreign Language Teachers. JoLIE (Journal of Linguistic and Intercultural Education), vol. 9, No 1, 2016.
18. **New Wave Learning** <https://www.newwavelearning.com>
19. **Traffic lights song**
<https://www.youtube.com/watch?v=HhrfOgLjBvg>